

Evenwichtiger omgang met risico's nodig

De veiligheid in ons land is nog nooit zo hoog geweest als nu. Toch zou je dat niet zeggen als je de berichtgeving in de media volgt. Overheid en samenleving slaan nogal eens door in het afdekken van risico's, vooral na ernstige incidenten. Dit thema stond centraal tijdens de Dag van het Risico van 19 mei in Den Haag. De kernvraag: hoe kunnen wij evenwichtiger omgaan met risico's en incidenten? Toezichthouders kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan het maatschappelijke debat.

De werkconferentie voor genodigden trok veel belangstelling; met 154 deelnemers zat de zaal helemaal vol. Het grote belang voor de rijksinspecties bleek uit de deelname van zes inspecteurs-generaal. Nationaal Ombudsman Alex Brenninkmeijer hield de *key note* speech. Hij sprak over de percepties van burgers en andere relevante actoren. Voor de vercommercialiseerde media zijn risico's en incidenten heel veel geld waard. Volgens Brenninkmeijer is er door de wisselwerking van politiek en media - 'het meest giftige mengsel' - sprake van een politiek-bestuurlijke neurose rond risico's.

Klassieke fouten

Er waren twee interessante Engelse sprekers. Simon Webb, directeur-generaal bij het Britse Cabinet Office, ging in op de resultaten van zijn onderzoek naar de strategische afhandeling van 27 crises. Webb wees op klassieke fouten, zoals een minister die zonder boodschap naar de plaats des onheils gaat. De kans is groot dat hij dingen belooft als 'dit mag nooit meer gebeuren' of ingaat op speculaties over de schuldvraag. Zo komt er een stroom op gang die meestal leidt tot heilloze uitkomsten. Volgens Donald Macrae, voormalig lid van de Risk and Regulation Advisory Council, is het een misvatting om te denken dat de overheid de centrale regisseur is. Integendeel: de overheid is slechts een van de actoren bij een risico, met een eigen agenda.

Onafhankelijke en kritische bijdrage

Een van de workshops was gewijd aan de rol van de toezichthouders bij het omgaan met risico's en incidenten. De discussie werd ingeleid door Ferdinand Mertens, vroeger inspecteur-generaal van de Inspectie van het Onderwijs en de Inspectie Verkeer en Waterstaat en tegenwoordig lid van de Onderzoekscommissie voor Veiligheid en hoogleraar Veiligheidskunde bij TU Delft. Zijn antagonist was Marcel Pheijffer, hoogleraar Forensische Accountancy aan de universiteiten Nyenrode en Leiden. De conclusie is dat toezichthouders een onafhankelijke, rationele en zo nodig kritische bijdrage moeten leveren aan het maatschappelijke debat over het al dan niet afdekken van risico's. Om deze rol goed te kunnen vervullen moet een toezichthouder:

- gezaghebbend zijn;
- onafhankelijk zijn ten opzichte van minister en geïnspecteerden;
- een grote en ook praktische kennis hebben van het toezichtsveld;
- ontvankelijk zijn voor signalen van het toezichtsveld en zelf transparant zijn;
- een goede verhouding kiezen tussen de preventieve en repressieve toezichtsrol.

Kabinetsvisie als vervolg

Demissionair minister Ernst Hirsch Ballin van BZK en Justitie besloot de conferentie met een enthousiaste toespraak. Daaruit bleek duidelijk dat het onderwerp hem na aan het hart ligt. Hij beschouwt de resultaten van de dag als een belangrijke aanzet voor het vervolg: een kabinetsvisie op risico's en verantwoordelijkheden, zoals toegezegd aan de Tweede Kamer. Maar Hirsch Ballin benadrukte dat een verandering kan niet op gang kan worden gebracht met alleen een theoretische beschouwing. Er is ook een uitgebreide gedachtewisseling nodig tussen burgers, bedrijven, politiek, bestuur, media en deskundigen.

Meer weten?

Binnenkort worden verslagen en documenten van de Dag van het Risico geplaatst op de nieuwe pagina's [Risico's en verantwoordelijkheden](#) van de website van Vernieuwing Rijksdienst.